

TRIBUNA

ABONAMENTUL
 Pe un an . 24 Cor.
 Pe jum. an . 12 "
 Pe 1 lună . 2 "
 Anul de Duminică
 Pe un an 4 Cor. — Pen-
 tru România și America
 10 Cor.
 Anul de zi pentru Ro-
 mânia și străinătate pe
 un 40 franc.

REDACȚIA
 și **ADMINISTRAȚIA**:
 Deák Ferenc-utca 20.
INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Manuscripte nu se ina-
 poiază.
 Telefon pentru oraș și
 comitat 502.

După Sinod.

(*) În vorbirea prin care a încheiat sesiunea Sinodului eparhiei Aradului, P. S. Sa episcopul I. I. Papp a făcut două constatări. Și anume: s'a lucrat mult și cu folos, precum s'au purtat și lupte adesea înverșunate, dar isvorite din spiritul constituțional al bisericii române autonome, care prin firea și organizarea sa este ținută să asculte toate părerile și să primească pe acelea împărtășite de majoritate.

Constatăm și noi cu plăcere, că principiul acesta înalt a repercutat deplină învingere, că fără a fi o majoritate și minoritate cu șefi proclamați și cadre organizate, în sinul Sinodului aradan au fost lupte... Dar lupte cari — cum a zis P. S. Sa Episcopul — au rezultat din idei, și luptându-se pentru realizarea ideilor și principiilor, biserica se întărește și se întăresc legăturile între ceice constituie *biserica viue*, cum a zis Prea Cuv. Sa Vicarul Vasile Mangra.

Sunt șase ani, de când prin alegerea actualului Episcop al Aradului s'au potolit valorile luptelor de partide. N'am fi drepti dacă nu am constata, că de atunci încoace elementele de valoare ale bisericii noastre își dau tot mai multă osteneală intru a duce la învingere *idelle*, iar momentele personale așa zicând au dispărut din luptă. S'a putut observa aceasta mai ales în sesiunea sinodală din anul acesta, în care s'au manifestat *convingeri* și nu s'au grupat oamenii după — persoane. Cu idei

preconcepute n'a venit nimeni, ci părerile s'au născut pe urma unor serioase consultări, după ce s'au încheiat discuțiunile cu argumente și contra argumente.

Ceeace are două însemnătăți. Intâi: garanția că în alegerile pentru viitorul Sinod (căci mandatul acestuia a încetat) nu vor avea loc ciocniri de caracter personal; iar al doilea moment este *încrederea* ce inomis se întărește față de instituțiunile noastre bisericești când între credincioși nu este decât rivalitatea ca fiecare să slujească biserica din tot sufletul și după cele mai bune convingeri.

Trecând acum la amănunte, nu putem să nu exprimăm plăcerea noastră putând să înregistrăm ceea ce s'a făcut pentru *școala și biserică* ori, mai bine, pentru învățători și preoți.

Prin votarea regulamentului pentru afacerile interne ale consistoarelor s'a perfecționat administrația noastră bisericească și școlară, s'au luat garanții pentru o mai promptă funcționare a tuturor elementelor cari constituie biserica cea viue.

Propunerile comisiei școlare, formulate de bărbații de școală distinși ai diecezei sunt de natură să apere școala română confesională, să ridice vaza învățătorilor, după cum s'au manifestat d'asemeni și hotărârea de a sări în ajutorul învățătorilor luați la goană de administrația politică, de cele mai multe ori pentru credința lor națională.

S'a arătat apoi o deosebită grijă pentru institutul nostru pedagogic și teologic, sa-

tisfăcând justele pretențiuni ale corpului profesoral. Iar dacă monografia acestui institut se va face în chipul propus de părintele vicar V. Mangra, Sinodul din acest an a ridicat un monument care va rămâne pururea o mândrie a vieții noastre bisericești naționale.

S'a făcut, d'asemeni, un pas hotărâtor pentru întărirea internatului dela Beiuș, votându-se regulamentul reclamat de mult... Iar hotărârea luată în chestia școlii de fete, să sperăm că va întări poziția acestui institut trecut prin atâtea vicisitudini, dar reclamat de împrejurări și înalte considerațiuni naționale.

De mare importanță este apoi regulamentul privitor la administrarea fondului preoțesc, care s'a urcat deja la suma de 1 milion 40.000 coroane. Dela 1877 și până azi au fost multe discuțiuni și frământări în jurul acestui fond. Prin regulamentul votat credem că se va sălășui pe toată linia liniștea și încrederea, căci comisia organizatoare, compusă din bărbați ca referentul dr. N. Oncu, prin propunerile sale n'a urmărit de cât *interesul cel mare bisericesc*, căruia trebuie să ne supunem cu toții. S'au luat măsuri nu numai pentru ajutorarea văduvelor și orfanilor de preoți, dar și pentru ajutorarea preoților loviți de vre-o năpastă, după cum s'au luat măsuri ca fondul să crească, să nu fie epuizat niciodată.

Cât despre îngrijorarea manifestată de P. S. Sa Episcopul în ce privește finanțele, avem încredere că prin muncă stăruitoare,

POIȚĂ ORIGINALĂ A TRIBUNEI.

Cronică feminină.

— Mama. —

De Marilina Bocu.

„O mamă, dulce mamă...”

Căci nu-i nimic mai scump în lume și nu-i nimic mai dulce ca mama!

Mama, mama! De s'ar întruina melodiiile toate de pe pământ și s'ar încheaga într'un singur tot bunătatea întregă de pe lume, tot nu s'ar găsi cuvânt mai divers, mai blând să se lipească de sufletul și buzele noastre mai dulce, nici intonație mai caldă, mai armonioasă, mai în măestrată putere a ne covârși îndrăgii inimile, — ca mama.

Prin taina divină, încă din prima zi de lumină, ne e însoțită atragerea aceea nelăgădultă către mamă, — gurița copilășului nou născut caută sinul mamei, mânuțele lui îi strânge instinctiv și ochisorii lui țineste drept în privirea dornică și blândă a mamei.

În brațele mamei doar îi e copilului potolire și ca în legănatul ei, năcării nu-și găsește el odihna mai lină.

Olasul ei e grăire fermecată ce adoarme ușor, molcom, ca în susulit de izvoare și atingerea

mângăietoare a mânilor ei, e minune alinătoare ce așterne pacea în trup și inimă.

Și acum s'ar potrive dar, cânt, ce să întrecă în vers, dulceața gurguriturii ca de porumbel, gingășiei nelătece a îngănarilor aceleia sfoase și dragălașe din gurița fragă și nevinovată ce știe așa frumos șopti, — mamă, mălcuțică.

Mamei apoi, mamei nu-i mai dați florile câmpului, nu-i mai arătați seninul cerului, nici mura crângului, nici pana corbului, nu-i atințiți auzul în taina nopților la viersul privighetorilor, nu-i amintiți albastrimea mării, nici nemărginirea zării, — poezia sufletului îi e copilășul ei și viața-i îi e tot el.

A fi mamă, e pasiunea ce trebuie să domine femeie, în fața căreia trebuie să cedeze amorul rezumat într'un altfel, — așa se exprimă Carmen Sylva, regina României.

Ea a fost mamă în chip cu adevărat pasionat și de aceea i-a putut scăpa din inimă i frântă de durere, poemul acela de nesfârșită dulceață și suferință: »De ce sunt campanulele? Sunt clopoței ce sună ori de câte ori se naște un copil pe lume, — căci zânele, zânele aduc copilăși, îi culcă în cuiburi de flori, și apoi — sunați, sunați clopoței, — ei sună până ce mamele auzind vin de își găsesc tezaurele ascunse. »Și pentru mine au sunat campanulele odată, până ce am găsit printre

ele un pușor mițtel și gîngăș. Dar Peleşul nu mi-l-a lăsat; el a fost jelos și mi-l-a luat da mi-l-a luat... Copilașul strigă mereu: Peleşule, Peleşule și într'o zi s'a dus cu el, departe, departe și nu a mai venit!...

Așa plângea Regina mamă, poeta îndurerată ce-și căuta suspinând copilășul pe maluri de ape cântând, prin crânguri verzi, printre flori.

Dar nu l-a mai găsit. Și atât a suspinat și atât de duios i-a fost bocetu-i plângător de mamă, atât de cu jale îngănat că au plâns toți cu ea și codrul suspina.

Odată a spus, — pe o mamă, bucuria sau durerea ei de mamă, o poate face poeta.

Și dacă așa de dragăstos și dulce știe zimbii Carmen Sylva, ori cul, e pentru că s'a deprins a zimbii astfel, de cum ochii ei duioși, zărește vre-un chip de copil.

Copiii, îi sgudule fulgerător filința și obrăjoarele lor setine îi destinde în chip subit chipul animându-i de îndată pe buze zimbetul acela, — zimbetul caracteristic al Carmen Sylvei. Un fel de rază aurie de soare făcând să licărească a prins stropii de lacrimi ce pare, că vor să desdismintă strălucirea Reginei fără de fericirea mamei.

O, copii fără de mamă, dollul lor, ar fi să fie de apururi. Copilul ce nu a avut parte a și ce-

Neumann M.

stabiliment de haine bărbătești, copii și fete.

furnisorul curții ces. reg. în Arad.

Mare asortiment în

haine gata de prima calitate.

Stabiliment deosebit pentru comande făcute după măsură.

prin căutarea unor noi resurse, frunțații vor afla mijlocul de întărire desevărsită și pe acest teren, care, trebuie să mărturisim, este baza tuturor așezămintelor noastre școlare și bisericești. Amin!

Jubileul Maiestății Sale și Regele Carol al României. Regele Carol al României a trimis alături Maiestății Sale împăratului o foarte călduroasă telegramă de felicitare. În telegramă Regele României a zis, că în aceea zi memorabilă, în care atâția prinți germani au fost în Viena și el a luat parte cu tot sufletul și cugetul său la serbătorirea jubilarului domnitor, ale cărui virtuți le admiră întreaga lume.

Impăratul Francisc Iosif a răspuns îndată, mulțumind din toată inima regelui României, celui mai bun și mai sincer prieten al Său.

Situația din Croația. Greva studenților universitari din Zagreb continuă mai departe. Studenții rând pe rând își scot testimoniile pentru ca să părăsească universitatea. Deputatul și profesorul universitar *Sarmin* a fost penzionat. Ieri a și primit decretul de penziune în care ori și ce recunoaștere de serviciu lipsește

S'a pornit cercetare disciplinară contra profesorului *Manoilovici*, care a fost chemat la departamentul cultelor însă nu s'a prezentat, zicând că el numai cu senatul universitar are să rezolve chestia

Până Sâmbătă au părăsit universitatea 937 de studenți. Era vorba că la 20 Maiu să se deschidă universitatea, dar aceasta nu se poate duce la îndeplinire din cauza lipsei studenților. Din toți studenții au mai rămas 180 de teologi, dar și din aceștia va pleca partea cea mai mare.

Eri banul Croației *Rauch* a sosit la Pesta. A luat parte și la ședința dietei, unde mai întâiu a vorbit cu ministrul croat *Iosipovich* apoi cu ministrul prezident *Wekerle*, cu care s'a sfătuit, după mai multe întrepreri, până la jumătate la două după a-

miazi. Au discutat îndeosebi despre chestiile financiare și despre alte cauze ce sunt la ordinea zilei. Intre altele a mai zis că situația în Croația nu s'a schimbat. *Pressa* croată îl atacă grozav pe ban. Eri seara banul s'a rentors la Zagreb.

Emigrările.

În anul 1903 s'a făcut lege (art. IV) pentru *stabilirea emigrărilor*. Un raport oficial al actualului ministru de interne constată însă acum, că *tocmai dela aplicarea acestei legi încoaci emigrările au crescut în chip îngrijitor*.

Următoarele cifre ne vor lămuri.

Au emigrat adică:

1902	91.762
1903	119.044
1904	97.340
1905	170.430
1906	185.337
1907	203.332

De când s'a aplicat dar legea contra emigrărilor, s'a ajuns recordul și au emigrat în 5 ani nu mai puțin decât 800.000 cetățeni unguri.

Halal de așa țară!

Dela Tür... la Polónyi.

Un proces unguresc.

Marele ziar italian *«Il Giornale d'Italia»* care se publică în fiecare seară în Roma, are în numărul său de Sâmbătă 9 Maiu 1908, următorul articol scris cu ocazia sentinței procesului *Polónyi*, articol plin de observațiuni... dureroase pentru Ungaria.

Pe când *Stefan Tür* trecea dintre cei vii, Ungaria prezintă lumii un erou cu mult mai puțin faimos decât generația politică de atunci: pe ex-ministru de justiție avocatul *Geza Polónyi*. *Polónyi* era ministrul în ministerul de coaliție când fu silit să dimisioneze din cauza acuzărilor burgmaisterului *Halmos* reluate apoi de deputatul *Zoltan Lengyel*.

Polónyi era acuzat: de a fi uzat de-atâteaori de

situația sa politică pentru a trage profit personal; de a fi cumpărat pe guvernatorul din Fiume contele *Nako* pentru a favoriza pe prostituata *Beka* într'un proces; de a fi oprit pentru el suma de 50 de mii coroane dată de câțiva politicieni unguri ca să se plătească spionajul făcut de aventuriera baronesa de *Schönberger* în conflictul dintre statul Ungar și Coroană; de a fi liberal — în schimbul unor sume de bani — licențe (permisiuni) pentru deschiderea de case de toleranță și ceva mai mult, că el ar fi posedat monopolul acestei licențe...

Cum vedeți, erau destule capete de acuzație, pentru ca *Polónyi* să fie silit să dimisioneze și să fie chemat în fața tribunalului. Procesul s'a terminat ieri, cu condamnarea lui *Lengyel* la trei luni de reclusiune: așa dar *Polónyi* ar fi fost pur și simplu calomniat, iar nu vinovat. Totuși, procesul a fost foarte original.

O mare parte din punctele de acuzație s'au neglijat s'au lăsat în umbră și procesul se judecă numai în partea sa care se referea la acțiunile lui *Polónyi* ca membru în administrația orașului *Budapesta*. S'a constatat, între altele, că *Polónyi* a influențat dese ori, — contrar intereselor comune — la încheierea contractelor cu societățile private. Așa, o societate de Navigație pe Dunăre, o societate de electricitate și altele la început nu erau pe gustul lui *Polónyi*, dar după un oarecare timp el deveni susținătorul lor. Publicul calculă în florini orice convorbire a lui *Polónyi*. Toate aceste lucruri se ziseră în proces, și câțiva martori le spusă fără ca să aibă aierul că fac mărturiile scandaloase, ci vorbiră ca de lucruri foarte naturale. Procesul mergea rău pentru *Polónyi*; atunci amicii săi politici începură să murmure în cameră zicând că președintele tribunalului nu este drept; alții voiau să i facă lui *Polónyi* o primire gălăgioasă; se părea că simpatiile pentru *Polónyi* creșteau pe măsură ce creșteau acuzațiile. Președintele, îmbunătățit, făcu o cercare de împăcare pentru că nu existau probe și vorbi de trecutul frumos al lui *Polónyi* și de frumosul viitor al lui *Lengyel*, iar primul jurat rugă pe cei doi să se îmbrățișeze. Aceste două curioase manifestațiuni deveniră motive de achitare; un al treilea motiv fu acela că unul din jurati se dusă acasă la președintele spre a-i comunica părerile juraților asupra procesului. Lucrurile ajunseră așa: procurorul cerea alți jurați, deputații amicii lui *Polónyi* cereau un alt președinte, președintele cerea un alt procuror.

Toate acestea sunt lucruri ungurești: ungurească materia procesului care face să se vadă cât de coruptă este lumea politică și administrativă din *Budapesta*; ungurească procedura... caraghioasă a procesului.

mângăierea de mamă, acela nu poate cunoaște prețul adevăratei iubiri în toată viața.

Napoleon I, el a spus odată înduioșat, unul din generalii săi: iubire? Nu cunosc decât una, aceea a mamei mele. Împărăteasa? Ea m'ar schimba în clipa aceasta, cu vre-unul din grenadirii mei frumoși.

Dar mama, mama nu m'ar schimba nici pe zece genii ca mine. Și numai așa înțeleg iubirea.

Mama nu-și poate renega copilul nici în fața crimei. Uclgaș, — e totuș copilul ei și dacă adeseori sunt cazuri când mândria femeii răcește flința mamei nu-l mai puțin adevărat că inima ei sângerează lăcut dar cu atât mai mult chin în neputința mângăierii oprite.

O femeie dacă nu a fost mamă nu a putut înțelege decât pe jumătate rostul și bucuriile vieții.

E trist a nu fi mamă, cu toate că de negrăita fericire maternă se leagă sufimii de dureri. — Dar o bucurie singură în viața femeii ca mamă, șterge ani din suferință.

Să trăim pentru copii dacă suntem mame și să ne străduim a fi la înălțimea chemării de mamă, căci numai atunci ne vom înțelege pe deplin, neasămănată fericire de mamă.

Precupețul.

De Ioan Slavici.

(Urmare).

II.

»Stați! — nu dați năvală, că le vine tuturoră rândul! — zicea *Barbu*, când era hârbit din prea multe părți, dar nu grăbia, ci urma a-și face treaba cu încetineala lui obișnuită.

Nu e însă lucru mai nesuferit decât să aștepti și să vezi pe altul tacticos când tu însuși grăbești de stai ca pe spini și jărat, și făceau mereu gură când o bucătăreasă, care ținea să-și poată pune la timp supă la foc, când o vecină, care și lăsase copiii singuri a casă, când iar un ucenic ori o ordonanță, care se temea, că mânăncă trântea, dacă întârzie prea mult.

Barbu-și căuta de treabă și le făgătuia toate căci el însuși și le făcuse.

Nu-l fusese destul, că se știa om cunoscut în partea locului, ci mai bătuseră el și băieții toba pe la toate casele, că ține numai marfă aleasă și vinde mai ieftin și decât în piață, și decât la coșuri, căci chirie nu plătește, cheltuieli are puține, trăiește cum a trăit todeauna și e mulțumit să câștige câte puțin dela mulți.

Deda dar lumea năvală ca la pomană și i-a

mers prăvăliei în curând vestea până la gard, la capul podului, la gura *Cismigiuului* și la *Malmeson*.

Mal ales *Duminecile* și zilele de sărbători până pela nouă dimineața nu mai birula *Barbu* singur, ci era nevoit să-și sporească băieții, ca să poată opri câte unul-doi dintre dâșii la prăvălie.

Se scula în zori de zi, îi încărcă pe băieții și pornia cu coșurile, apoi începea cu băiatul opri la prăvălie să scoată zarzavaturile din becu, unde le ținea peste noapte, ca să nu se vestejească.

Giur împrejur erau rafturile, în care-și împărția marfa după fel și după calitate, cum numai el singur știa. În mijloc era o masă lungă și lată, pe care-și expunea trufandalele mai frumoase mai mult pentru ochii lumii, iar zarzavatul de rând îl scootea în coșuri, de care le pune pe sub masă, prin colțuri ori printre gheveciurile de fier, la care ținea mult.

Dupăce erau toate gata, răsufia odată din greu ca în ajunul unei lupte îndârjite, apoi deschidea prăvălia.

»Nu pune mâna! — Uită-te, vezi, alege, dar nu pune mâna! — Nu-mi zăpăci lucrurile!»

Cu asta-și începea ziua și cu asta o ducea într'una până ce nu i-se deșerta prăvălia.

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás măstru de monumente și pietre de simțir.

Fabricație proprie din marmoră, granit, seynit, labrador etc., din pietre de mormânt magazină se află în **Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.**
Cancelaria și magazinul central: **Kolozsvár, Dézsma-u. nr. 21.** Telefon 662.
Filiale: **Magyvárad, Nagyvárad, Déva și Bánpatok.**

Din România.

Alegerea dela Craiova. Duminică a avut loc la Craiova alegerea unui senator pentru un scaun la colegiul I de Senat, rămas vacant prin moartea regretatului Alexandru Nicolai, fost vicepreședinte al Senatului.

Votarea a început dimineața la orele 8, biroul electoral fiind prezidat de dl consilier de curte Radian. Liniștea în care se începuse votarea, a fost însă, curând turburată de o serie de incidente care, în cele din urmă, au luat proporțiile unui adevărat scandal.

La orele 8 seara președintele biroului electoral a proclamat următorul rezultat definitiv al votului:

Inscriși 741
Votanți 558
Anulate 10

N. Economu (cons. dem.) 282
G. Plessea (lib. naț.) 176
Gen. Argetoianu (junim.) 70
Betollan (independent) 20

Dl N. Economu a fost proclamat ales, în mijlocul aplauzelor și uralelor mulțimei de alegători care asistasă la despozierea scrutiniului.

La Academia română și la Eforia Spitalelor civile se lucrează la fixarea unei cincizeci de moșii din aceste instituții, pentru a se da la săteni, conform legii învoielor agricole.

Din străinătate.

Principii români la Petersburg. În onoarea principilor României, ambasadorul german, contele de Pourtales și soția au oferit un dejun, la care au asistat suitele române și ruse, ministrul României și d-na G. Rosetti-Solescu, principele Fuerstenberg, însărcinatul afacerilor austriace, contele Hon-drikow, și toată ambasada germană.

Bulgarii și Dobrogea. Cu privire la știrea dată de ziarul sovunist bulgar »Pavedlivost«, care munșă că ziaristul Nicolae Gheorghieș a fost trimis să studieze starea bulgarilor în Dobrogea, ziarul »Wiener Allgemeine Zeitung«, organ în-șpră de ministerul de externe Austro-Ungar, spune că bulgarii nu trebuie să se amestece în

afacerile României și că situația bulgarilor din Dobrogea nu-i privește.

Ziarul vienez mai adaugă că starea bulgarilor în Dobrogea se aseamănă cu aceea a grecilor din Rumelia-răsăriteană.

Noul comandant de jandarmărie în Macedonia. Eri a sosit la Constantinopol noul comandant de jandarmărie din Macedonia contele italian generalul *Robilant*, care însoțit fiind de primul dragoman al ambasadei italiene s'a dus la Yidis-Chiosc ca să se prezinte M. Sale Sultanului.

Noua capitală a Muntenegrului. Alături s'a pus piatra fundamentală a reședinței noiei capitale *Antivari* în prezența principelui Nichita a corpului diplomatic, a guvernului și mulțimei publicului.

Principele a ținut o vorbire în care a accentuat dezvoltarea orașului Antivari. Apoi a zis: »Sunt convins că țara Nicolae și Rusia nici odată nu-și vor uita de Muntenegru«. A mai vorbit cu mare mulțămire și de Italia de unde au sosit capitaliștii, ca să ridice spiritul de întreprindere al Muntenegrului și să contribuie la dezvoltarea economică pe acest țărm al Adriaticei. În sfârșit a zis, că toate acele state, care sunt reprezentate la această sărbătoare vor sprijini noua capitală Antivari care e pe calea unei frumoase dezvoltări.

Infrângerea socialistilor francezi. La alegerile municipale din Paris mai mulți membri ai partidului socialist și-au pierdut mandatul, în favorul radicalilor. Tot asemenea și în provincie socialistii au pierdut multe mandate. În *St. Etienne* au învins liberalii. În *Toulouse* socialistii radicali, iar în *Brest* liberalii. În *Lyon* socialistii au pierdut 6 mandate asemenea și în *Roulaix*.

Teroarea grecească în Macedonia. Din Macedonia sosesc știri cu totul îngrijitoare. Bandele și comitetele teroristice grecești continuă, cu aceeași sălbăcie, acțiunea lor de distrugere în contra fraților noștri aromâni.

Asasinatele se țin lanț, iar furturile și actele de violență se comit, ziua în ameața mare, în fața autorităților turcești impasibile, ori incapabile de a menține ordinea.

În primul loc, trebuie să înregistrăm omorul a

doi clobani români, pe drumul dintre satele românești Poroi și Lipoș. Unul dintre cei ucși, anume Panait Mangola, era din cea dintâi din aceste localități, iar al doilea, Tega Gușandra era din Lipoș.

Doi alți români, cari se aflau împreună cu victimele, nu au scăpat de furia bandiților greci, de cât cu fuga, fiind urmăriți cu focuri de pușcă, până aproape de sat.

Acest omor a fost comis, în noaptea de 30 Aprilie st. n.

Toată vina acestor nenorociri, în fața agenților propagandei grecești, nu era alta decât aceea că copiii lor frecventează școlile românești. Insistăm asupra faptului, deși este inutil să o mai spunem, pentru a se vedea, că departe de a se modera, furia grecilor este tot atât de mare astăzi, ca și în primele zile ale izbucnirii conflictului greco-român.

În al doilea loc, suntem informați că agenții propagandei comitetelor din Atena au distrus, acum de curând, în timpul nopții, mai mult de 300 de duzi aparținând notabilului român Ioan Reica, cauzându-i o pagubă de mai bine de 1500 lei.

Acest act nelegiuit a fost comis, în scopul de intimidare și teroare. Comitetul grecesc a încercat acest mijloc, spre a decide pe notabilul român, ca să treacă la greciam.

Conjurație contra regelui Norvegiei. Dna Cristiana se anunță, că acolo s'a descoperit o conjurație antidinastică. Au fost deșinuși cinci ofițeri și mai mulți funcționari de stat din Stevanger.

D'ale învățătorilor.

Adunarea generală a reuniunii învățătorilor din tractul Belintului. În 17/30 Aprilie a. c. și-a ținut reuniunea învățătorescă din acest tract adunarea generală în comuna Cladova.

Conform programului adunării, fiind majoritatea membrilor prezenți, am luat în corpore parte la actul chemării Duhului sfânt; precum și la părăs-tatul săvârșit întru pomenirea fericitului reposit în Domnul Vasile Crașovan, fost preot în Babșa și membru fondator al acestei reuniuni; — servind pe lângă preotul local Ioan Căpitan, încă preoții: Dim. Micc, din Ohaba-lungă și Liviu T. Mihailovici din Lăpușnic.

La finea părăs-tatului părintele Căpitan a ținut o scurtă dar pătrunzătoare vorbire accentuând marea și nobila faptă a repositatului, zicând: »Nu numai prin vorbe, ci prin fapte să urmărim pildei

Nu se putea împăca cu gândul, că nu se o-șpuește lumea ca se astâmpere și să nu strice rândul, pe care și-a făcut-o el.

De geaba! — Una e gherea pusă în gura pleții, în care oamenii nu intră și nu caută decât corace găsească, și alta prăvălia deschisă în colț la Maloche Măcelarul, unde se întănesc nu mai puțin decât șapte străzi. Aici vin și intră fel de fel de oameni cu fel de fel de gusturi și le fac toate val-vârtej de nu mai știi, unde-ți stă capul.

»Cornuri ai, nene Barbule?« — întrebă un băiat.

»N'am«, — răspunde Barbu fără ca să mai aibă timp de a se uita la el.

»Auzi prăvălie, unde nu găsești cornuri!« — zice băiatul și pleacă.

»Ei, am să aduc!« — strigă Barbu.

»Acadele ai?« — întrebă o fetiță.

»N'am, dar o să aduc! — mare lucru nu-i!« — răspunde iar Barbu.

»Ciocoladă nu-i?« — întrebă una.

»Vanilie n'ai?« — întrebă alta.

Iar alta cere zahar, orez, cafea, sardele, icre, pășune. Câte nu le trec oamenilor prin minte!

Barbu se uită sperios împrejurul său. Nu putea să zică și azi, și mâine, că nu are: prăvălia e pentru lume, și neguștăria n'o faci cum vrei, ci cum o cer nevoile oamenilor ce intră în prăvălie.

Dacă l-a pus păcatele să intre în horă, nu-i plăcea decât să joace cântând mereu »N'am, dar o să aduc!«

Mai aducea azi una, mâine, alta și se întindea mereu neguștăria, încât în timpul verii se făcuse în colț băcănie în toată regula. Mergea lucrul de lume, dar nu prea făcea pentru Barbu, care

nu mai eră tânăr și nu știa să scrie și să citească. Umblând mereu de ici și până colo, coborând în beclu și urcând iar scările în napol, se simțea adese-ori obosit și-l dureau încheeturile. Apoi adese-ori se scărpină în creșterul capului și-și zicea cuprins de îngrijare »Bagă de seamă, Barbule, că te incurci!« Prea erau multe și nu putea să și-le aducă toate aminte; s'ar fi și încurcat dar, dacă nu l-ar fi ajutat Fross, care îl trecea serile în catastif și-l ținea astfel un fel de socoteală, bș, când îndesulala eră de tot mare, ea îi dădea ajutor și în prăvălie.

După ameață-zi eră lume puțină, Barbu se ducea dar în piața mare, ca să vadă, cum stau prețurile și să-și cumpere marfă. Lumea însă, așa puțină, tot făcea gură. Auzi D-ta prăvălie, care stă închisă tocmai când ai nevoie de ea!

»Lasă, nene Barbule, — îl zicea Fross, — nu închide prăvălia, că stau eu până ce nu te întorci!«

O făcea cu plăcere, pentru harul lucrului; vecinele însă și cunoștințele și rudele erau scandalizate.

»Auzi D-ta femeie, care nu se simte! — zicea una. Abia l-a murit bărbatul și uită c'a fost funcționar și om cu vază 'n lume!«

»Săracul Costache! — zicea alta. — N'ar avea odihnă 'n mormânt, dac'ar știi, că fata lui e dată slugă la prăvălie!«

»Trage la teapă, — adăuga iar alta. — Se vede că e fată de plăpumar: pentru un câștig de câțiva gologani își batjocorește fata!«

Se 'ngelau, căci nu era la mijloc, nici un gologan. Barbu nu era om, care dă, și nici prin gând nu-i trecea, că ar trebui să-i dea Frossel ceva pentru că face și ea treabă în prăvălie, trece

la catastif ori poartă socoteli. De ce ar fi și avut să-i dea? — Nu era slugă, ci le făcea toate pentru plăcerea ei, ca să învețe ceva, să nu-și pierdă timpul de geaba și să-i fie casei de folos, căci la urma urmelor, cu cât mai bine mergea neguștăria, cu atât mai vărtos se urca prețul caselor.

După ce au venit dar vacanțele mari, băieții amândoi, ne mai având nici o treabă, steteau și ei în prăvălie — tot pentru plăcerea lor și Barbu se bucura, că poate să mai răsufe și să mai stee de vorbă, când se ducea în piață, ici cu unul, colo cu altul și să vadă și să învețe câte ceva cum era obișnuit.

Îl dureau și acum încheeturile mai ale când se schimba vremea.

»Se vede, că nu e numai oboseala, ci și bătrânețea, — își zicea el aducându-și aminte de timpurile când alerga pe lăpoviță cu coșurile încărcate. Tot nu se astâmpăra însă. Avea în prăvălie scrobeală — și albă, și albastră și era lucru firesc să ceară și cărbuni de călcat cine cumpără scrobeală. Lucru mare nu era să cumpere o încărcătură de cărbuni și câștiga sută 'n sută, căci cheltuielile nu l-se sporiau.

Dela cărbuni apoi până la lemne nu e prea mare săritura.

»Nu e oare păcat, — îl zise într'una din zile un prieten, — să ai o frumuseță de curte ca aceasta și s'o lași goală? — De ce să nu vinzi și lemne cu chilogramul? — Poți să le dai mai puțin decât alții, ca nu și-se sporesc nici cu aceasta cheltuielile!«

Barbu nu zicea nimic, dar gândul acesta îl rodea și slăbiciunea bătrânețelor, în cele din urmă s'a lăsat să fie momit. Cumpărase și el lemne

răposatului, ca prin acele să dovedim că într'adevăr ne iubim turma.»

Dumnezeu îl odihnească în pace! Iar fapta sa, să fie pildă vie tuturor celor ce le zace la inimă luminarea, bunăstarea și înaintarea poporului românesc.

După serviciu ne-am adunat cu toții la școală, unde inv. local Traudafir Buru, a ținut o prelegere practică în limba maghiară, predată cu succes elevilor din cl. III, după metoda directă, care promite că în timpul cel mai scurt să ocupe locul atâtor metode seci, a căror urmări și jertfe cădem noi învățătorii confesionali, mai ales cu ocaziunea examenelor, prelinzându-se an de an altă metodă; după cum dnii comisari urmează unul un metodă cealaltă altul.

La cuvântul de deschidere rostit de președintele adunării Ioan Furdean, s'a arătat și accentuat marea și greua chemare a dascălului conf. român; exprimându-și dorința ca toți dascălii fără deosebire să fie asemenea împărtașiți și remunerați, conform noavei legi școlare.

După cuvântul de deschidere președintele salută cu căldură pe părintele Ioan Căpitan, ca delegat al Prea Onoratului domn protopresbiter tractual Gherasim Sirbu, pe notarul cercual Ioan Mangiu din Bethlenháza ca delegatul autorităților politice, pe domnișoara Sofia Florescu, învățătoarea și directoara internafului din Lugos, pe domni preoți Dimitrie Mloc, Liviu F. Mihailoviciu și pe părintele Ioan Ștefanoviciu din Cluclova, precum și poporul ce față, adunat în număr destul de mare.

După citirea rapoartelor, cari să predau comisiei cenzurătoare, constatătoare din membrii: Const. Pava, Ștefan Gherga și Lazăr Oprin, urmează prelegerea practică din Geografie în limba maghiară (cl. IV.) predată de învățătorul Virgil Amandia.

Această prelegere a succes pe deplin fiind predată foarte intuitiv după metoda desemnului.

A urmat »Limba maghiară« de I. Vula recenziune de învățătorul Simeon Faur, scoțând în relief părțile alese ale acestei cărți bune.

Urmează: »Defectele și ameliorarea actualului plan de învățământ« de Ioan Furdean președ. adunării. Adevărat, că edarea unui nou plan bun și bine întocmit, după trebuințele și mersul învățământului din ziua de azi, este cu sete așteptat. Nu voiu a mă extinde prea mult în meritul acestei lucrări, de oarece conform deciziei adu-

cu chilogramul și știa, ce bine îl pare omului sărac când le găsește ceva mai leftin.

Acum însă tot și-a pus Cicoana Zinca piciorul în prag.

Prea se întindea Barbu în curtea ei par'că el ar fi fost stăpân într'ânsa.

Învoiata era, ca el timp de șase ani să nu plătească nici o chirie, iar după aceea să se învoiască și pentru prăvălie, și pentru casele din fund cum vor putea.

»Nu vezi, că te a înșelat, cocoană!?« îl ziceau concurenții lui. — Îi este ușor să vândă leftin și să ne sărăcească pe noi, dacă nevastă n'are, copii n'are, trăiește ca un golan și-l mai ții și d-ta de pomană, ba îi mai dai și copiii d-tale de ajutor!?«

N'ar fi ținut, poate, cocoana Zinca seamă de asemenea vorbe, dar vacanțele erau pe sfârșite, băieții trebuiau să meargă iar la școală și dânsa n'avea din ce să le plătească taxele și să le cumpere haine, încălțăminte, cărți și celelalte ce se mai cer la școală.

Abia acum își dădea dar seamă, că era mai cu minte, dacă se învoia cu Barbu, ca abia peste zece ani să rămâie dânsa stăpână și să-i mai dea și chirie cel puțin pentru casele din fund.

Lucrul acesta putea în gândul ei să-l facă Barbu și acum, căci vorba fusese, ca el să vândă zarzavaturile, poamene, flori și brânzeturi, iară el mai vindea și altele, mai era ajutat și de copii, ba voia să deschidă și magazie de lemne.

Pentru asta tot trebuia să plătească ceva.

Barbu să plătească!? El se uită lung și dăse pe gânduri la dânsa.

(Va urma).

nării, această lucrare a colegului Furdean se va da publicității; ci mă mărginesc a accentua aici că da, — avem mare lipsă de un plan bun și bine întocmit, fiind dorința noastră supremă, că la întocmirea noului plan, să fie chemați și dintre noi, în atelierul de construcție; alegându-se din cei mai dibaci măestri ai învățământului ca prin noi să se construiască nala învățământului, pentru că noi suntem cărmacii ei și noi suntem chemați a o cărmui ferindu o de multele naufragii ce-i stau în cale.

Urmează apoi referada comisiei cens. din al cărei raport relese neinteresul și lipsa de jertfă, atât din partea lumii românești, dar mai ales a membrilor acestei reuniuni, contra cărora la timpul său se va purcede amăsurat propunerii acestel comisii.

De membrii ajutători noi, s'au înscris și primit cu aclamațiuni următorii: Dimitrie Popoviciu, preot în Budinț, Liviu T. Mihailoviciu, preot în Lăpușnic și Ioan Mangiu, not. cerc. în Bethlenháza.

Urmează: »Cari sunt impedimentele învățământului primar și cari sunt mijloacele de salvare«, disertație ținută de vice-preș. adunării Adrian Perii. Disertantul a dovedit din destul pricepere temeinică în ale școlii, răsplătit fiind cu aplause sincere și bine meritate.

Dintre propunerii amintesc numai propunerea conmembrului Adrian Peru și adunarea primește cu însufleșire trimiterea unei telegramme de felicitare I. P. S. Sale diui episcop I. I. Papp.

Locul proximei adunări, s'a primit a fi la timpul său în comuna Topoloveț.

În cuvântul de încheiere președintele din nou mulțamește celor prezați pentru sprijinul dat, atât material cât și moral; cerând și pe mai departe sprijinul mai ales al membrilor acestei reuniuni, ca uniți lucrând fără preget să ne redășteptăm din amorțea de până acum.

Fiind această adunare dintre cele mai reușite, cu tot dreptul putem să exclamăm ca părintele d'n evanghelie: »Morți am fost și am înviat; pierduți am fost dar am aflat calea cea adevărată«, am intrat deci în ogașul de demult, din care a fost leșit.

Fiind vremea prea trecută și tare osteniți prin munca săvârșită ne-am grupat cu toții pe lângă mesele bogate cu mâncări gustoase, dând și corpului hrana sa bine meritată. Toasturile și-au făcut începutul înclinându se întâi pentru capul diecezi; ba încă mai la urmă ca să arăte fratele coleg Buru tot cel bun și frumos în Cladova a lăsat să ne delecteze muzica din loc, deși cam târziu, dar chiar în momentul când urmă pentru noi un lucru nu chiar plăcut (plătirea banchetului) și așa am trecut peste jertfa aceasta de sălă, fără ca să o simțim, — deocamdată.

După o horă și o ardeleană, jucată mai mult de neamțipăratul Ștefan din To., ne-am despărțat cu toții; ducând cu noi amintiri mari și scumpe, veseli fiind, că a reînviat pentru noi timpul cel de demult.

lanca Bărbulesca,
not. reuniunii.

Doi învățători români înaintea comisiei de disciplină a comit. Arad.

Goana contra învățătorilor.

România până la Gura-văii.

— Raport special. —

Azi s'a ținut dezbaterile procesului disciplinar intentat contra învățătorilor români Dimitrie Popovici din Cuvin și Ioan Magler din Vidra, înaintea comisiei de disciplină a comitatului Arad, cari se știe au fost mai zilele trecute scoși de către organele administrației cu jandarmi din școala lor confesională pentru motivul că ar fi agitat contra națiunii ungurești.

Comisia de disciplină prezidată de fișpanul contele Károlyi Gyula s'a întrunit la 9. Acuză a susținut-o procurorul Szabolczay Lajos, apărarea tinărul și inteligentul avocat dr. Iustin Marșeu.

Întâi s'a desbătut afacerea învățătorului Dumitru Popovici.

Inspectorul școlar Varjassy Árpád a făcut istoricul afacerii. A arătat că senatul de acuză a tribunalului l-a pus sub acuză pe învățător și a transpus sentința aceasta la ministru cât și la autoritatea confesională a învățătorului. Ministrul a recercat apoi autoritatea confesională să-l destitue, aceasta însă a refuzat și de două-ori să execute această susținând că dânsa a făcut cercetare, la aflat însă pe învățător nevinovat. Atunci ministrul a dat ordin organelor sale să-l scoată cu brachiu din școală pe învățător cecece a și urmat.

Acum comisia de disciplină are să judece pe baza investigației organelor administrative asupra învățătorului. Citește toate mărturisirile câte s'au luat la fața locului. În acestea, cinci țărani, despre care ulterior s'au dovedit că sunt oamenii cei mai stricați din sat, prieteni ai notarului Moncza György autorul intelectual al intrigei țesute contra bietului dascăl, au mărturisit că învățătorul Dumitru Popovici ar fi învățat pe elevii săi să bată și să batjocurească pe băieții români cari umblă la școala ungurească din Gioroc, numindu-i în batjocură »unguri« strigând după dânsii refrenuri

ungur bungur... etc.

și

Magyar ember vaskaró
Mind akasztófára való

(Ungurii sunt toți buzi pentru spânzurătoare)

Árpaká sa vad galuska
Szaladj magyar jön a muszka

(Árpacăș și găuște sălbatice — fugi ungurii că vine muscalii).

și că la Crăciunul din 1906 ar fi bătut în biserică pe unul dintre băieții cari cercetează școala din Gioroc, zicându-i »dute la școala ungurească«.

Procurorul se înțelege a constituit o crimă enormă din cuvintele acestea (cu toate că între altele dovedesc doar progresul în limba ungurească a elevilor lui Popovici) pe care avocatul Marșieu a izbutit să le spulbere, dovedind că toate acestea sunt scornituri mincinoase aduse de cei mai slabi oameni din sat, dintre ei, mulți certați cu legea și dușmani personali ai învățătorului. A produs apoi o mulțime de argumente juridice dovedind că chiar de ar fi adevărate acuzele, ele se datează dinainte de aducerea legii lui Apponyi și prin urmare învățătorul nu poate fi pedepsit pe baza acestei legi.

Apărarea d-lui Marșieu a fost într'adevăr strălucită. A strâns ca în clește pe procuror și i-a spulberat fiecare afirmație.

Procurorul a cerut apoi ca învățătorul să fie amovat, și pe 5 ani lipsit de dreptul de a mai ocupa post de învățător în Ungaria.

Comisia s'a retras și după deliberare de o oră reîntorcându-se a enunțat verdictul prin care pedepsește pe învățătorul Dimitrie Popovici la 100 cor. amendă.

*

Toate damele se facideal de frumoase prin efectul bun al

CREMEI MAKOI-IDEAL

care adeverește nenumăratele crisori de mulțumită.

Face să dispară roșăța feței, piștruiile, petele de ficat ștoate necurățenile pielii.

Prin folosirea cremei Ideal ajungem să avem o față curată, fragedă, catifelată și fină! De aceea vă rugăm ca la comandă să ne scrieți precis dacă fața e grasă sau uscată.

Secapătă numai la însuși fabricantul:

KUDAR LAJOS Szent László, gyógyszertár — — Makó Ujváros — —

— 1 borcan de cremă Ideal 1 cor. —

Pudra Ideal 1 cor. Săpun Ideal 70 fl.

Comandele prin postă se satisfac repede și punctual.

Preparatele medicale și chimice au fost premiate în expoziția higienică internațională din 1879 cu medalia de aur, cu crucea de metal franceză și cu diploma de distincție.

A urmat apoi afacerea învățătorului Ioan Magier din Vidra, căruia i-se aduce grava învinuire că într-o societate veselă s'ar fi exprimat că »ar fi bine să fie hotarele României până la Gura văii«.

Arondarea asta a hotarelor României, făcută între păhare tocmai până la Gura-văii, l-a costat capul pe bietul dascăl. Tribunalul deși îl absolvase pentru nevinovata glumă, comisia de disciplină și-a luat însă în serios chemarea de a apăra integritatea hotarelor țării puse în primejdie de învățat. din Vidra.

L'a amovat din post și i-a luat și dreptul de a mai fi învățator.

Hotarele țării ungurești sunt în siguranță iar, Gura-văii nu va căpăta frontieră.

NOTAȚI.

ARAD, 12 Maiu n. 1908.

— Pus sub acuză. *Senatul de acuză din Oradea-mare a desbătut eri excepțiile date de dl Sever Bocu contra acuizei ridicată de parchet împotriva sa pentru publicarea statisticii osândelor politice sub titlul »Calvarul«.*

Senatul cu toată apărarea temeinică a dlui Dr. Aurel Lazar a pus sub acuză pe dl Sever Bocu.

— Proces de presă. Azi i-s'a înmănat redactorului nostru dl Sever Bocu citație pentru desbaterea finală a procesului său fixat pe ziua de 19 Maiu la tribunalul din Oradea-mare.

— Examen de calificare învățătorescă. Suntem informați că examenul de calificare învățătorescă și cele scripturistice se vor ține de la 19 Mai (1 Iunie) până la 24 Mai (6 Iunie) a. c., iar examenul oral de la 11/24 Mai până la 14/27 Iunie a. c.

— Fidanțare. Dl. Cornel Jurca teolog absolut și ales preot în Oravița română, s'a fidanțat în 7/20 Aprilie a. c. cu D-șoara Eufrosina, fiica preotului Timotei Popoviciu din Deliblata. Anunțurile de fidanțare au fost rescumpărate cu suma de 20 cor. trimise pentru gimnaziul din Brad. Sincere felicitări!

— Instalarea noului episcop al Clana-dului dr. Csernoch János. Dumneacă s'a ținut în catedrala rom. cat. din Timișoara instalarea noului episcop al Clana-dului dr. Csernoch János. Sâmbătă seara orașul a fost iluminat și mai multe reuniuni de cântări și filharmonice au dat serenadă noului episcop. Sfințirea au săvârșit-o br. Hornig Káro'y episcop în Vesprim, Vasile Hosszu episcop gr. cat. român în Lugoj și episcopul sfințit Németh József. La această serbare au luat parte atât orașul Timișoara și comitatul Timiș cât și oaspeții mulți din comitatele învecinate, ba chiar și din depărtări mai mari. Actul sfințirii s'a ținut în biserica-catedrală rom. cat. din Timișoara.

La orele 9 în sunetul clopotelor și-a făcut intrarea în catedrală, noul episcop împlinind fiind la ușa catedralei de episcopii, Hornig, Hosszu și Németh și de întreg înaltul cler, în timp ce corul a intonat psalmul de binevenire »Ecce Sacerdos Magnus.« După conducerea noului episcop la altar, episcopul titular Németh a citit »brevetul« (documentul de întărire) din partea Papei.

După aceasta s'a început celebrarea serviciului divin, în decursul căreia episcopii Hornig, Hosszu și Németh au uns cu crizantemă pe noul episcop, predându-i cele trei insignii căja, inelul și sf. Evanghelle, semnele puterii bisericesti.

După mărturisire, episcopii Hosszu și Németh au condus pe noul episcop sfințit în scaunul episcopesc.

Întinzându-se »Te-Deum« ul, episcopul cel nou a mers prin biserica binecuvântând credincioșii după aceasta a mulțumit episcopului Hornig cu cuvintele »Ad multos annos!«

Cu aceasta s'a terminat actul sfințirii.

A mai rămas instalarea conform obiceiului vechi maghiar. Episcopul titular Várady dinaintea altarului a citit rescriptul regal prin care dr. Csernoch János este numit și întărit din partea regelui de episcop al Clana-dului.

Episcopul Németh, cu preposul diecezei în fruntea preoțimii printr'o vorbire frumoasă în limba latină a salutat noul episcop, care la rândul său a răspuns într'o vorbire mai lungă, asigurându-l că va fi un păstor bun și credincios bisericii și turmei sale.

În numele diecezei de Strigonia a ținut vorbirea de adlo, canonicul Kiinda, la care Csernoch tot printr'o vorbire bine simțită a mulțumit canonicului.

După aceea de pe amvon a ținut prima predică credincioșilor despre chemarea unui episcop. Terminându-și vorbirea aceasta frumoasă noul episcop a zis o mică rugăciune, apoi s'a îmbrăcat în mitra episcopescă de hermelin.

La orele 12 și jumătate s'a sfârșit acest act ceremonial. După aceasta noul episcop în trăsură de gală a mers la aula episcopescă, unde a fost așteptat de mai multe deputațiuni, între cari de partidul popular în frunte cu Zichy Aladár ministru ad latere, deputațiunea orașului și comitatului Arad etc. etc.

La orele 2 a fost prânz de gală la hotelul »Moștenitorului de tron«. La acest prânz au luat parte aproape 300 de înși. A tostat prima dată Csernoch, care între altele a zis și următoarele:

Dintre episcopii maghiari, cea a Clana-dului a suferit mai mult. Domnia semilunei a durat aproape două secole, în timp ce episcopia și-a pierdut aproape toți credincioșii. Între aplauze furtunoase termină toastul închinând pentru episcopii Hornig, Hosszu și Németh. Au mai vorbit episcopul Hornig, ministrul ad latere Zichy, episcopul Németh și alții.

Banchetul a durat până seara târziu.

Apponyi și ungurii din București. Din București se anunță, că contele Apponyi, ministrul cultelor și instrucțiunii publice, a primit patronajul societății ungare a »Sf. Ștefan« din București. În scrisoare prin care contele Apponyi anunță, că primește cu plăcere acest patronaj, zice între altele: »Doresc ca acțiunea patriotică a societății să fie însoțită de binecuvântarea lui Dumnezeu«.

— Pactul Un colaborator dela ziarul partidului radical »Virradás« l-a întrebat pe Kristóffy, că ce crede despre amânarea reformei electorale. Kristóffy între altele a zis:

»Reforma electorală trebuie să o ducă la îndeplinire guvernul iar pactul trebuie consumat. După ce domniile aceștia au ajuns la cârmă, au avut în vedere numai 7 puncte ale pactului și acela, ca pe speșele statului să pună mâna pe putere și să o țină mai departe.

Cât despre punctul al 8-lea, care e reforma electorală, nici că le-a păsat, pentru că credeau, că dacă vor lăsa de toate, coroana pur și simplu îl va face uitat acest punct.

Dar s'au înșelat! Majestatea Sa se simte îndatorat față de popoarele Sale, ca să-și țină făgăduința și în această lună guvernul trebuie să prezinte înaintea împăratului proiectul de lege referitor la reforma electorală. Și apoi reforma electorală e acum și o trebuință economică pentru guvern.

Bugetul pe care Wekerle îl prezintă din an în an se îngroașe din ce în ce tot mai mult. A săraci și a face pe cineva să ia lumea în cap această chestie de timp așa, de pe o zi pe alta, a te prinde însă cu milioanele poporului, asta nu mai e glumă! Numai organizare a nouă economică poate mulțumi milioanele de suflete.

Dacă nu alta baremi bugetul constrânge pe Wekerle ca să aducă votul universal. Poziția monarchiei de mare putere și organizarea modernă a Ungariei pretinde votul obștesc și secret, în jurul acestuia se poate umbla cu tactica de joi până apoi, însă reforma electorală trebuie neapărat făcută«.

— Adunarea femeilor polone din Posnania. Alaltăieri au ținut adunare în Posen peste 1000 de femei polone. La ordinea zilei au fost ca puncte principale: 1. Cum să sprijinească mai bine femeile polone industria și comerțul polon. 2. Cum

să lupte mai bine contra legii de expropriere și a legii școlare care tinde la stăpînirea limbii polone.

Iată un popor care nu abdice de dreptul său la viață și dela care ar trebui să luăm exemplu.

— Regele Daniel în Viena. Din Viena se anunță că alaltăieri seara Friedrich regele Daniel, a sosit incognito la Viena ca să salute pe Majestatea Sa. Regele a sosit incognito, ca să nu fie primit cu pompă, ceea ce ar obosi mult pe Majestatea Sa împăratul.

— Exundarea Mureșului. În urma ploilor celor dese zăpada a început să se topească de pe munții cei înalți și apa Mureșului a crescut așa de mult încât a exundat în ținutul Reginului-săsesc și a rupt un pod de 50 de metri. În Sânt-Ana s'au prăbușit mai multe case și 2 oameni s'au înecat.

— O scenă mișcătoare. După »Corespondența Locală«, la prânzul de gală care a avut loc în Viena o scenă emoționată s'a petrecut: Sfârșind toastul său, împăratul Germaniei, evident pătruns de un sentiment de adâncă venerațiune și amice, luă mâna dreaptă a împăratului, o strânse cu putere și căldură și-l sărută de trei ori în urmă pe obraji, în mod spontan.

Împăratul, profund emoționat, mulțumii cu vorbe călduroase, strângând îndelung mâna împăratului Wilhelm.

— Necrolog. Ni-se anunță iacetarea din viață a drului Ioan Ujlăcan, medic de cerc întâmplată după grele suferințe Sâmbătă, în 9 Maiu st. n. 1908 la 5 ore p. m. în anul al 57 al vieții și 16 ani al fericitei sale cununii. Rămășițele pământești ale decedatului se vor așeza spre veșnica odihnă Marți, în 12 Maiu n. 1908 la 1 oră p. m. în cimitirul bisericii din Sânt-Petru. Fie-i țărna ușoară și memoria bine cuvântată. Pe răposatul îl deplânge Elena Ujlăcan n. Moldovan ca soție, Cornelia, Margareta și Ioan ca fiu și fiice, Al. Ujlăcan, canonic cu soția, precum și numeroase rudeni.

Trimitem celor rămași în durere condolențele noastre.

— Arestarea principelui Eulenburg. Firul telegrafic ne-a adus știrea că prințul de Eulenburg a fost transportat Vineri la spitalul Carității din Berlin, ca arestat preventiv.

Joi prințul a fost confruntat cu martorul Ernst, care s'a mirat că prințul a putut tăgădui sub jurământ faptele ce l-s'au imputat, adăugând că l-a venit greu să facă destăinuirile lui atât de apăsătoare pentru prinț, dar din moment ce a jurat, a trebuit să spună adevărul.

Într'un interview publicat în »Lokalanzeiger«, martorul Riedel declară că toate cele spuse de dânsul contra prințului sunt adevărate, iar nu născociri, cum afirmă acesta.

Se spune că, în cazul când prințul ar cere să fie pus în libertate pe cauțiune, l se va cere o cauțiune numai de 100 mii fr., iar nu un million dupăcum se anunțase la început.

În timpul confruntării cu martorul Ernst, prințul Eulenburg l-a întrebat dacă nu cumva a primit bani dela cineva să-l aducă astfel de acuzații. La aceasta Ernst l-a răspuns: — cum aș fi putut face pentru bani mărturisirea unor fapte de cari mie însumi mi-s rășine.

Joi seara principele petrecuse stând de vorbă cu membrii familiei sale și cu maestrul său de vânătoare. Pe la miezul nopții a adormit. La ușile sale au stat toată noaptea de pază agenți de poliție.

Înainte de amiază, comisarul însărcinat cu supravegherea își procurase din Berlin un automobil închis pentru transportarea prințului.

În aceeași zi maestrul curții principiare plecase cu primul tren de dimineață la Berlin, se spune pentru a strânge suma ce ar trebui depusă drept cauțiune pentru liberarea prințului.

— Crima unul locotenent sârb. Locotenentul Goycovici a împușcat o fată într'o casă de toleranță. Cazul s'a întâmplat în camera nenorocitei. După poliție ar fi vorba de o întâmplare nenorocită, revolverul locotenentului luând foc din cauza neprevăderii. Proprietarul casei de toleranță susține însă că fata a fost împușcată de locotenent în urma unei certe violente. Locotenentul Goycovici, tatăl și fratele său face parte dintre conjurații cari au luat parte la asasinarea regelui Alexandru și a reginei Draga.

— Accidentul marelui duce de Baden. Pe când marele duce de Baden trecea ieri pe chelul Frantz Josef din Viena spre a se duce la ambasada germană, calul dela trăsura sa se speriară și luară vânt.

Un funcționar dela percepție, anume O'bricht, în vârstă de 42 ani, se repezi înaintea calilor spre a-i apuca de hățuri; el fii însă trântit jos și călcat de cal în mod grav.

Marele duce a rămas neatins; trăsura însă a fost stricată și un cal rănit.

— Defraudări la banca imperială rusească. La banca imperială din Sr. Petersburg — după cercetările făcute — s'a dat de urma mai multor defraudări și falsificări comise de contabilul și casierul băncii. Au defraudat și falsificat în 1575 de cazuri pângurind institutul cu 247,000 de ruble (642,000 cor.).

— Tolstoi despre poezie. Conte Tolstoi a avut din nou prilejul să facă o declarație surprinzătoare. Un moșier cult din guvernământul Simbirak a compus niște poezii, pe cari le-a trimis lui Tolstoi ca să și dea părerea asupra valorii lor. Răspunsul contelui n'a fost pe placul autorului.

Iată ce i-a scris Tolstoi: »In general vorbind, eu sunt de părere că cuvântul e de o mare însemnătate ca expresiune a gândirii și ca manifestare a sufletului; de aceea socot ca o blasfemie a încurcă cuvintele din pricina măsurii, a ritmului și a rimii și a jerfii, tot din pricina asta, claritatea și simplitatea. E ca și când plugurii ar voi să joace îndărătul plugului. Dacă ar face aceasta, ar strica linia dreaptă și regularitatea brazdei. După părerea mea, poezia, chiar când e bună, e o prostie.«

— Manifestații studentești la Paris. Din cauza proiectatei călătorii a unui grup de 40 studenți francezi în Germania sub conducerea profesorului Ardler, câțiva studenți au manifestat ieri după amiază contra profesorului acestuia, în urma instigării publiciștilor naționaliști. O contramanifestare a studenților socialiști producându-se o mică încăierare a avut loc necesitând intervenirea poliției care a restabilit ordinea.

— Prin efectul miraculos al cremei „Aranka de Mintschek“, orice damă se face frumoasă ca în basme. Prețul unui borcan 1 coroană, borcan mai mare în culoare roză 2 coroane. Săpun „Aranka“ 70 fileri, apă de spălat „Aranka“ 1 cor., pudră „Aranka“ 1 cor., mare 2 cor. Cine dorește să aibă un păr frumos blond să folosească apa de păr „Aranka“. 1 sticlă 1 cor., una mare 2 cor. Cui îi încăruntește părul să folosească regeneratorul de păr 1 sticlă 2 cor. Se pot căpăta numai la fabricatorul: laboratorul chimic Mintsek Gőza, Kecs-kemét.

Revizuirea aplicată.

— Ședința dela 12 Maiu n. a Camerei. —

— Prin telefon. —

Presidiază Justh. Animația e mare. Prezenți peste 210 deputați.

Hoitsy își motivează pe scurt propunerea de urgență a discuțiunii bugetului.

Justh declară că fiind propunerea subscrisă de peste 150 deputați, se poate vota asupra ei.

Majoritatea o primește.

Justh cetește o a doua propunere a lui Hoitsy a se ține ședința de 8 ore.

Mâne se va vota și asupra acestei propuneri, așa că Joi va fi ședința și dela 4—8.

Dr. Maniu cere să se rectifice un pasaj în vorbirea sa de ieri, pe care stenograful l'au reproduș greșit.

Kossuthistul Hajnold Ignatz rostește un discurs violent și bătăran asupra chestiei naționale. Aprobă politica de naționalități a actualului guvern, pe care îl îndeamnă să fie neîndurător față de naționalități; zice că Tisza Kálmán n'a fost destul de aspru. Trebuie maghiarizate cu forță! (Intr'asta dr. Maniu iese din sală).

Sümeği îi strigă: Unde te duci d-le Maniu? Stai și ascultă aceste adevăruri.

Hajnold continuă a vorbi citează; date statistice despre romanizarea Ardealului. Primește bugetul.

Economie.

Situația pe piața financiară.

Brünn, 1 Maiu 1908.

Norii grei, ce să lăsaseră în anul trecut pe piața financiară universală, — cadou din partea Americii, — s'au cam împrăștiat repede deja până în gerul Bobotezilor. — Numai Germania, a rămas acoperită de o ceață nepătrunsă timp mai îndelungat. În fine s'a spart vântul și aci, lăsând să apară iarăși razele binefăcătoare pe piața financiară.

Londra deja în decursul primelor 3 săptămâni ale anului curent și-a scăritat etalonul fără preget dela 7% la 4%, ca să-l reducă în Martie la 3%.

Unii optimiști cred, că Londra să va putea fâli în vara curentă și cu etalonul de 2½%, asemenea și Parisul.

Pe piața financiară internă asemenea s'a ameliorat situațiunea repede, cu mult mai repede de cum se credea. În proxima ședință a Băncii aungare, ce se va ținea în zilele acestea la Pesta, după toată probabilitatea se va debate, respective se va aduce pe tapet și chestia reducerii etalonului oficios de 4½% la 4%, ceace are să urmeze încă în decursul lunii curente.

Numai în Germania se sparge ceața cu greu. Cu chin cu vai își redusese Reichsbank etalonul dela 7½% la 5½%, la care graniță a conăcit cu frica lui Dumnezeu în sân vreme îndelungată.

Tot mai clară se vede, că piața germană n'a avut să lupte numai cu furtuna americană, ci și cu nevoile interne. Industria Germaniei, — care la rândul său e săracă de capital, — loghite parale enorme. Pretenziunile acesteia față de piață n'au săbit de loc. În fine rența, — atât a Imperiului, cât și a Prusiei, — aruncată în repețite rânduri pe piață, s'a urcat în decursul anului curent la suma enormă de peste 1 miliard de marce, nesocotind aci împrumuturi mai mici de milioane și zeci de milioane, contrase din partea orașelor mai mari etc.

Toate acestea au influențat retrograd asupra procesului ameliorării pieței financiare în Germania.

De mult se așteptă reducerea etalonului oficios în Germania. Diferința dintre acesta și cel privat a ajuns a fi neobișnuită. Eră de 1—1½%—2%.

Toată lumea se așteptă, respective speră o reducere de 1%, — dar directorul băncii în ședința ținută la 28 Aprilie a decis numai o reducere de ½%, adică la 5%. O dovadă eclatantă, că relația pieței în Germania e și de prezent destul de încordată. Un semn bun este însă a se vedea și în faptul, că directorul băncii chiar înainte de ultimă a purces la reducerea etalonului. Per ultimo cassele băncilor de emisiune de regulă sunt asaltate în măsură extraordinară. În decurs de 2 zile rezerva biletelor libere de dare scade repede cu zece, ba chiar cu sute de milioane, — bunăoară la quartalul din toamnă, — ca să se mărească iarăși în proximele zile după ultimo. Existența sau disparițiunea acestei rezerve de bilete libere de dare este barometrul după care se judecă situațiunea financiară pe piața internă a respectivului stat.

Acum în presajma reducerii etalonului oficios, băncile mari care mai de care îmbulzește cu dragostea pe cele mai mici, — cercând a plasa sume cât mai mari încă pe lângă etalonul urcat de azi. — Dintre cele mici care i mai cu minte și are lipsă de numărare, trimite cambli spre escontare cu scadența de cel mult per August, ca să le prolongească atunci cu scadențe de câte 5—6 luni, — sărind astfel peste lunile scumpe de toamnă și iarnă, — iar care i mai cu capul între urechi, trimite scadențe tocmai per Octomvrie—Noemvrie.

Majoritatea institutelor noastre nu ține cont de fluctuațiunea etalonului oficios, — de urcarea și scăderea lui. — Toate celele fac după un șablon cu care s'au obișnuit, fie bun, fie rău. — De cele mai multeori însă e ultimul. Recontează cambli lungi începând cu primăvara, când tendința pieței financiare e spre ameliorare, — iar cambli scurte în decursul toamnei și iernii. — Politică!

Am avut deosebita onoare și nefericirea a face cunoștință și cu un astfel de institut a cărui conducători nici după o lună nu știuseră, că etalonul oficios pe timpul acela nu mai era 7% ci 5%. — Stau să jur, că povestea lui nenea Stan o știu.

Ce ziceți?! Halal de paraci!!

Deșteaptă-te române, că-și face poșirea cuibă pe căciulă!

V. V. B.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 12 Maiu 1908.

INCHEEREA la 4 ORE:

Orâu pe Mai	23-72—23-74
Secară pe Oct.	17-80—17-82
Ovăz pe Oct.	13-30—13-32
Cucuruz pe Maiu 1908	13-10—13-12

Prețul cerealelor după 100 kg. a fost următorul:

Orâu				
de Tisa	—	—	—	23 K. 15—24 K. 60 lit.
Din comitatul Albei	—	—	—	23 > 50—24 > 35 >
De Pesta	—	—	—	23 > —24 > 40 >
Bănățenesc	—	—	—	22 > 90—24 > 25 >
De Bacica	—	—	—	22 > 95—24 > 40 >
Săcară	—	—	—	20 > 20—20 > 50 >
Orzul de nutreț, cvallitatea I.	13	>	70—14	> — >
> de cvallitatea II	13	>	30—13	> 60 >
Ovăz >	1	—	14 > 80—15	> 20 >
> >	II	—	14 > —14	8 > 0 >
Cucuruz vechiu	—	>	—	> — >
> nou	12	>	95—13	> 05 >

BIBLIOGRAFIE.

Sănătatea. Acesta e titlu revistei pentru igiena și medicina populară, redactată de dl dr. G. Baiulescu, care apare în Brașov și costă 5 coroane pe an. Revista »Sănătatea« umple un mare gol, pe care l-am amintit de mult în literatura noastră. Dorim însă ca ziarele populare și acele mari în număr populari să aducă totdeauna și ceva din revista amintită, în loc să ne dea traduceri literare, sau știri detaliate senzaționale din lume. »Astra« și prelații noștri sunt dator să îndemne despărțimintele, pe preoții și învățătorii noștri să răspândească această revistă, și învățătura pe care ne-o dă.

Sârbii au de mult o asemenea revistă numită »Zdravlje«, a cărui redactor e dl dr. Milica Ivanovici Batut, prof. univ. în pens. din Belgrad. Aceasta revistă apare în caete lunare de două coale, costă 2 coroane pe an, și aduce multe articole plăcute, scrise pe înțelesul tuturor, din care pot găsi povăști bolnăvi și sănătoși, bogați și săraci, copii și ostași, amployați și lucrători, preoți și plugari etc.

În fiecare caet apare și câte o credință populară, care stă în legătură cu sănătatea, în care se osândește aceeace e rău, și se recomandă aceeace e bun. Dl dr. M. Ioanovici-Batut e pe lângă medic și un mare folclorist, așadar e în stare să învețe poporul prin popor, așa zicând prin gura poporului.

Sârbii au afară de această revistă pentru sănătate și altă numită »Narodno Zdravlje«, care sunt foarte răspândite la sârbi în casine, școli ca și în case private.

Am scris aceste rânduri să fac atent cercurile noastre competente, să vadă cum lucră celelalte neamuri vecine, pentru înaintarea poporului, sperând că prin aceasta volu ridică interesul pentru munca, pe care o depune dl dr. Baiulescu pentru înaintarea neamului nostru.

Sarajevo, 17/30 Aprilie 1908.

Teodor Fillpescu.

Poșta Administrației.

M. Caba Suiugd. Nu știm nimic despre anunțul dvoastră. Epistoala la administrație n'a sosit. Poate s'a pierdut în manuscrisele din redacție.

S. Giurchoane. Temeșești. Am primit 12 cor. ca abonament până la 1 Iulie 1908. Noi n'am sistat ziarul, de aci se expediază regulat.

Nicolae Popescu. Carșag. Abonamentul dv. expiră la 15 August 1908.

G. Dudulescu Miersig. Abon. dv. e plătit până la 1 Iulie 1908.

18339/1907. B. sz.

Ő Felsege a Király nevében!

A nagyváradi kir. törvényszék, mint esküdtbíró-ság. Dr. Csulyok Béla kir. törvényszéki bíró elnökleite alatt Dr. Szentlélek László kir. törvényszéki bíró és Korn Lajos kir. törvényszéki bíró, mint szavazó bírák, valamint Nagy János kir. törvényszéki aljegyző, mint jegyzőkönyvvezető részvétele mellett, a nagyváradi kir. ügyészségnek 13307/1907. k. ü. számú vádiratában Dr. Lascu Demeter ellen nyomtatvány terjesztése által elkövetett nemzetiségi elleni izgatás vétsége miatt foglalt vád felett, a kir. törvényszék, mint esküdtbíró-ság 14031/1907. B. számú végzése folytán Baróthy Pál kir. alügyész közvádoló, a szabadlábán lévő vádlott Dr. Lascu Demeter és védője Dr. Rozvány Jenő ügyvédjelenlétében a nagyváradon 1907. évi Október hó 31-k napján megtartott nyilvános esküdtbíró-sági főtárgyalás alapján a vád és védelem meghallgatása után következőleg

Ítélt:

A kir. törvényszék, mint esküdtbíró-ság annak alapján hogy az esküdtszék az eléje terjesztett következő kérdésre:

»Bűnös-e Dr. Lascu Demeter vádlott, mint szerző abban, hogy a Jova N. János felelős szerkesztősége és Nichin György kiadói minősége alatt Aradon megjelenő »Tribuna« című politikai lap 1907. évi Május hó 5-ik napján kiadott és forgalomba hozott 97-ik számában »Furor asiaticus Biharban« cím alatt közzétett hírlapi cikknek az 1907. évi Júlus hó 23-ik napján 13307. k. u. szám alatt kelt vádiratban megjelölt szavaival a magyarország területén lakó román nemzetiség magyar nemzetiség ellen nyomtatvány terjesztése által gyűlöletre izgatta?»

Hétnél több szavazattal igennel válaszolt:

Dr. Lascu Demeter vádlottat, a ki 32 éves, gör. keleti román vallású, rojtú (Biharmegye) születésű, nagyváradi lakos, ügyvédjelölt, nőtlen, vagyonatlan, magyar honos, katona nem volt, c. btkv. 172. §-ába ütköző s ugyanazon § második bekezdése szerint minősülő nyomtatvány terjesztése és az által elkövetett nemzetiség elleni izgatás vétségében:

»hogy a Jova N. János felelős szerkesztősége és Nichin György kiadói minősége alatt megjelenő »Tribuna« című politikai lap 1907. évi május hó 5-én kiadott és forgalomba hozott 97-ik számában »Furor asiaticus Biharban« cím alatt közzé tett hírlapi közlemény következő szavaival:

»Furor asiaticus Biharban« Nagyvárad: Május hó 12. A bihari oláhok száma meghaladja a 250.000-et. Többen vannak tehát, mint a bukoviániak. És halljátok jó emberek az oláh nemzetnek ez az óriási része nemcsak a legijesztőbb halálos álmott aludta eddig, hanem tényleg rut eszközül szolgált és szolgál a jelenben is a banditák csapatának a kezében, a kik tönkre akarnak tenni már csirájában mindent, a minek oláh lélekzetű illata van. Ezeknek a soroknak nem hivatalosa, hogy az Izraelbeli őszi bűnököt elkenedezne. Megismételtek tehát ez uttal is, hogy a fatális helyzetért a bünt első sorban a cinikus gonosztevők viselik, a kik az ő bihari oláh »verebők« minőségében a helyzett, hogy egy nem befolyásolt és megtámadással teli harcra folytatnának, a népet egyszerű nyereségi árunak használták fel. Végezzünk azonban a rekriminációkkal. Ég a ház a fejünk felett. A megkínzott, végül félrevezetett és a legfelsőbb fokban demoralizált népnek ma már nemcsak az árulok árújának szerepe van, hanem le van igazva a szörnyű idegenek által, a kik előbb készek teljesen elpusztulni, semhogy engedjék, hogy az ő körmeik között kiszabaduljon. Borzasztó tények bizonyítják nekünk a pokolt tervet A diosdi vérengzés.

A b lényesi és csékei választásoknál elkövetett gázságok. A kávási vérengzés és az egyes oláhokra hozott vad perditkek ezen a bűnös pandurok részéről elkövetett büntett miatt. A nagyváradi ügyész gázsága az ugrai választásból folyólag megindított monstre pörért. A bihari tanfelügyelő esztelen önkénykedései, a ki elnyomja az szegény oláh dászkalokat, a miért ezek az oláh nemzet csemeteit becsületes oláh szellemben amerik nevelni és nem akarnak közre működni az ő fajuk megsemmisítéséhez. Az élesdi járásban való statárium hirdetés néhány községben egy

tervebevett nemzeti gyűlés megakadályozásáért. Katonai megszállással való megfenyegetése a belényesi és vaskóhi lakosoknak ugyan csak egy tervbe vett gyűlést.

Kérem az összes öntudatos oláhokat, hogy ezen kiírtási törekvésekkel szemben siessenek megtenni kötelességüket, hogy a bihari oláh nép ne essék a minden erkölcsiség és humanus érzés nélkül, való hóhérok áldozatává, viszont a jött mentek tömege legyenek a kormány közönséges kadurjai, legyenek magyar újságírók, legyenek szolgabírák, királyi tanfelügyelők vagy főispánok, a kik a gazharcot folytatják, jegyezzék meg, hogy távol állanak attól, — hogy képesek legyenek engemet megfélemlíteni vagy visszatarítani a legkevésbé is a megkezdett uton. Nem fogják megfélemlíteni a népet sem, a mely az ébredés útján van.

Az tény, hogy palam publice dicsekednek, hogy letörnek nem bizonyít egyebet, mint az ő, a milyen merész, ép oly ostoba vakmerőségük, mert nekik és csak nekik kell elviselniük a tervezett büntény következményeinek a keserűségeit annyival inkább mert a mi fegyvereinek volt k:

a béke, törvényesség és festvériség, az övék pedig, az izgatás, a törvénytörés a gyűlölet és a szegény, kevés szünetel csak tisztelt urak nem fogunk adosak maradni. Jelöltjeik vissza fognak még térni az oláh kerületekből bevert fejekkel is, és nem mindig mandátummal is.

»A Magyarország területén lakó román nemzetiséget a magyar nemzetiség ellen nyomtatvány terjesztése által gyűlöletre izgatta.«

Mint szerzőt, bíróság is bűnösnek kimondja s ezért elítéli őt a btkv. 172. §. második bekezdése alapján hat (6) havi államfogházra mint fő, és a nagyváradi kir. ügyészségnek az 1892. évi XXVII. t. cz. 3 §-ban meghatározott célra jelen ítélet jogerőre emelkedésétől számított 15 nap végrehajtás terhe alatt fizetendő s behajthatlanság esetén a btkv. 53. §. alapján további ötven (50) napi államfogházzal helyettesítendő ötszáz (500) korona pénz mint mellékbüntetésre, a mely pénz-büntetés az 1848 évi XVIII. t. cz. 30. §. 3. pontja alapján az Aradon megjelenő »Tribuna« című politikai napilap biztosítékából vonandó le első sorban.

Kötelezi a kir. törvényszék mint esküdtbíró-ság a B. P. 574. §. utolsó bekezdései alapján az 1848 évi XVIII. t. c. 35. §-ában meghatározott 200 korona pénzbüntetés terhe alatt a »Tribuna« mindenkori kiadó tulajdonosát, hogy ezt az ítélet lapjának a jogerősségét tudató végzés át- vétele után megjelenő első számában díjtalanul közlétegye:

Kötelezi végül a kir. törvényszék, mint esküdtbíró-ság a B. P. 480. §. alapján elítelt vádlottat, hogy a felmerülhető eljárás, és a tartással felmerülő bünygyi költséget a m. kir. államkincstárnak a fennálló szabályok értelmében megtérítse ezt a költséget azonban az 1890 évi XLIII t. c. 4. §. második bekezdése értelmében a vádlott igazolt vagyontalansága folytán egyelőre behajthatatlannak nyilvánítja.

Indokok:

Az esküdtszék az eléjük terjesztett főkérdést hétnél több igen szavazattal döntvén el: ekként a dr. Lascu Demeter vádlottnak a főkérdésben meghatározott bűncselekményben való bűnösségét hétnél több igennel megállapították.

Minthogy pedig a főkérdésben körvonalozott tényállás a btkv. 172. §. ába ütköző s ugyanazon szakasz második bekezdése szerint minősülő, nyomtatvány terjesztése által elkövetett nemzetiség elleni izgatás vétségének az alkatelemeit foglalja magában;

ennélfogva dr. Lascu Demeter vádlottat ebben a bűncselekményben, mint szerzőt, bíróság is bűnösnek kimondani s ezért őt a btkv. 172. §. második bekezdése alapján megbüntetni kellett.

A büntetés kiszabásánál enyhítő körülményül vette a kir. törvényszék a vádlott beismerését és büntetlen előéletét, ellenben súlyosító körülménynek tekintette, hogy a cikkben nagy számmal fordulnak elő az izgatást megállapító kifejezések és tényállások és hogy ezeken felett még a hatóságok vezetői is hivatalos kötelességeik teljesítésénél visszaélések és önkénykérdésekkel meg vannak gyanusítva.

Az ítélet egyéb intézkedései a rendelkező részben felhívott törvény §§-okon alapulnak.

Nagyváradon, 1907 évi október hó 31-én.

Nyisztor Albert
esküdtbíró-sági jegyző.

(Olvashatatlan)
esküdtbíró-sági elnök.

1716/B. 1908 sz.

Hivatalos másolat

Ő felsege a király nevében a m. kir. Curia

nyomtatvány után elkövetett izgatás vétsége miatt vádolt dr. Lascu Demeter elleni bűnperben — a melyben a nagyváradi kir. törvényszék, mint esküdtbíró-ság, 1907. évi október hó 31-ik napján 18339. sz. a. ítélt, vádlottnak és védőjének ez ítélet ellen közbevetett semmiségi panaszát 1908. évi március hó 4-ik napján tartott nyilvános tárgyaláson bírálat alá vevén, a kir. koronaügyésznek meghallgatása után következő

végzést hozott:

A semmiségi panasz a Bp. 385. §. 1. a. és 3. pontjaira alapított részében visszautasított, egyebekben pedig elutasított.

Indokok:

Vádlottnak és védőjének a Bp. 385. §. 1. a. pontjára hivatkozással bejelentett semmiségi panasz, mint törvénytörés meg nem jelölt, a Bp. 434. §-a alapján azért utasított vissza, mert a bejelentők nem neveztek meg semmiségi okot és a védekezésből sem tűnik ki, hogy a vádba helyezett tette, az esküdték határozatában és ennek folytán az esküdték határozatában valóknak elfogadott tények dacára, miért nem tartják a büntetőtörvény rendelkezéseit alkalmazhatóknak.

A Bp. 385. §. 3. pontja alapján használt semmiségi panasz mint a törvényben kizárt, ugyancsak a Bp. 434. §-a értelmében azért utasított vissza, mert vádlott államfogház büntetésre ítéltetett, e büntetési nemnek enyhébbre való átváltoztatását pedig a Btk. 92. §-a nem engedi meg.

Vádlott és védője a Bp. 384. §. 11. pontja alapján azért élnek semmiségi panasszal, mert »az esküdték határozat a büntetést súlyosító körülmény gyanánt olyan tényeket állapított, meg a melyek vád tárgyává nem tétettek.«

A panasz alaptalan. Súlyosító körülményül az esküdték határozat kettőt fogadott el: a cikkben foglalt izgatás kifejezések nagy számát és a hatóságok vezetőinek visszaélésekkel és önkényvel való gyanusítását. Az első körülményre a panasz nem vonatkozhatik, mert a közlemény egész tartalma vád tárgyává tétetett. Ami pedig a második súlyosítót illeti, ugy az abban megjelölt tények nem tétettek ítélet tárgyává és azokban vádlott nem mondatott ki bűnösnek, hanem csak a büntetés mértékének meghatározásánál vétettek a Btk. 89. §-a értelmében kötelességszerű figyelembe, a mi nem jelenti a vád kereteinek túllépését.

De alaptalan a Bp. 385. §. 2. pontjára hivatkozással bejelentett semmiségi panasz is, mert az alkalmazott 6. hónapi államfogház és 2000 korona pénzbüntetés korlátain belül szabott ki.

A semmiségi panaszoknak vissza nem utasított részei alaptalanok lévén, azok a Bp. 437. §. 4. bekezdése értelmében elutasítandók voltak.

Kelt Budapesten, 1908. évi március hó 4-ikén.
Bernáth Géza s. a. Tarnai Iános s. k.
előadó.

Redactor responsabil provizor Sever Bocu.
Editor proprietar George Nichiu.

„Wällischhof“

sanatoriu

aranjat după sistemul dr. Lahman, cu toate întocmirile moderne ale terapiei fizicale și dietitice, jumătate oră depărtare dela Viena în regiune romântică și sănătoasă.

Posta și telegraf: Maria Enzensdorf (bei Wien).

Cu deslușiri și prospecte stă la dispoziție direcțiunea și medicul șef al stabilimentului

Dr. Marius Sturza.

PARDESIURI pentru dame, fete și copii

precum

BLUZE de toate fasoanele

se vând

cu preț ocazional neobișnuit de mic

IN VEGINĂTATEA depozitului furnisorului de curte cesar reg. Neumann M.

Anunț.

Un preot în etate de 34 ani, care e în proces de despărțire cu soția sa, tată a 4 copii, având și avere proprie frumoasă, are lipsă de

o econoamă

isteață în toate ramurile afacerilor casnice femești, cu o purtare bună, inteligentă, văduvă și fără copii. Se recere și portret. A se adresa la administrațiunea ziarului «Tribuna».

AVIZ.

Prin aceasta aduc la cunoștință acelor stimați părinți, cari doresc ași înscria băieții la vr'un gimnaziu unguresc, pentru de ași însuși limba perfect, — cumcă în orașul Karczag (com. Jász-Nagy-Kun Szolnok) în linia principală Szolnok-Nagyvárad, să află gimnazul superior reformat — care, considerând că orașul și provinciul e curat maghiar, e foarte acomodat spre acest scop. Aflându-se aici și biserică gr. or. cu limbă liturgică grecească, astfel băieții au ocaziune a fi instruați și în cele religioase corespunzător. Acei stimați părinți cari doresc ași înscrie băieții pe anul școl. 1908/9 aici sunt rugați a se adresa la subscrisul, — carele la dorință se va îngriji de locuință și vipt corăspunzător fie la profesori fie la familii private.

Cu stimă:
Nicolae Popescu,
paroh gr. or.

Anunț.

Un scriitor vărsat puțin în afacerile advocațiale poate primi loc dela 1 Iulie a. c. în cancelaria avocatului

Dr. VASILE FODOR
Abrudbánya.

Numai e emigrare!

pentru că și la noi poate câștiga ca în America, dacă se ocupă cu industria noastră de casă.

Dă lămuriri prima întreprindere din Ungaria de Sud de mașină de împletit în casă
Kötögép vállalat, Szeged,
strada Iskola nr. 18.

APĂ MINERALĂ PHÖNIX DIN BUZIĂȘ

PENTRU BOALE DE RINICHI și BEȘICĂ întrece orice apă
GUST PLĂCUT PUȚIN ACRIU, LIBER de FER, cu acid carbonic.

APĂ DE MASĂ RECORITOARE

RECOMANDATĂ DE MEDICI. RECOMANDATĂ DE MEDICI.

Se poate folosi ca și cură de beut, la boale de rinichi și de beșici, la cataruri învechite de rinichi, contra petrei de beșică și formațiune de nisip, s'a dovedit cu mare efect la organele respirației și la afecțiuni corale. — Prospect se trimite la dorință administrația izvoarelor

Direcțiunea apelor minerale Muschong Buziaș.

Recomandat de ministerul de culte și instrucți
— Multe recunoștințe —

ZWÖRNER B.

PREPARATORUL DE ÎMPĂIAT ANIMALE
KOLozSVAR, Rozsa-u. 7 sz.

Animalele să se trimită cât se poate de proaspete și nebelite. Trebuie indicat în ce formă să se întâmple prepararea; mamiferelor mai mari să li-se scoată intestinele. — Pentru împachetare socotesc numai chel-
— — tuielele mele. — —

Preparație îngrijită, artistică, în formă
— naturală, lucru trainic, prețuri —
— — moderate! — —

* * *

Gratis! trimit oricui cine se adresează la mine, catalogul de pețur care a apărut de curând despre

ciasornice de prima calitate și bijuterii, ciasornice bine regulate remon-toir cu 5 coroane 60 fil., un ciasornic de terzit perfect cu 2 cor. 90 fil.

Cadouri mari de Paști!

Győző Brucker Nándor és Társa
măiestru de ciasornice.

G Y Ö R 75.

Prăvălie românească.

Gabor Beres

GLUJ, (Kolozsvar) Kossuth Lajos u. 7. Telefon 654.

Montare de iluminat cu electricitate, montare de telefon, sonerii electrice, parafulgere.

Magazin stabil:

lămpi în formă de lustru, și de brațe de pereți

precum și tot felul de obiecte pentru electricitate

Reparaturile le săvârșesc pe lângă garanție așa în loc, ca în provincie.

* * *